Lakivaliokunta 28.9.2017

HE 106/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018

RIKOSSEURAAMUSLAITOKSEN MÄÄRÄRAHATILANNE
– LISÄMÄÄRÄRAHA RADIKALISOITUMISEN EHKÄISYYN

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018 luo Rikosseuraamuslaitokselle edellytykset nykyisen palvelutason ylläpitämiseen.

Talousarvioehdotuksessa esitetään Rikosseuraamuslaitokselle 378 000 euron lisämäärärahaa väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ääriliikkeiden toiminnan tunnistamiseen ja ennaltaehkäisyyn vankiloissa.

Lisämäärärahan turvin Rikosseuraamuslaitos lisää resursseja väkivaltaista ääriajattelua ennalta estävään toimintaan, ilmiön tunnistamiseen, tiedonhankintaan, kouluttamiseen, analyysitoimintaan sekä toimintaohjelmiin, joilla pyritään vähentämään väkivaltaista ääriajattelua. Rikosseuraamuslaitokseen perustetaan virkoja, joiden tehtäväsisältönä on lisätä radikalismin tunnistamista, havainnointia, ehkäisemistä ja siitä irtaantumista sekä koordinoida tätä toimintaa valtakunnallisesti. Tämän lisäksi tehostetaan kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa. Rikosseuraamuslaitos tekee tiivistä yhteistyötä Poliisin, Supon ja KRP:n sekä Radinet-hankkeen kanssa. Radinet –hankkeessa on kehitetty järjestöpohjainen, valtakunnallinen Exit-toimintamalli radikalisoituneille henkilöille, jotka haluavat irtaantua väkivaltaisesta ääriajattelusta ja -toiminnasta. Toimintamalli on suunnattu henkilöille, jotka ovat radikalisoituneet tai vaarassa radikalisoitua siten, että se voisi johtaa väkivaltaiseen käyttäytymiseen.

Vangit ovat monella tavalla haavoittuvassa asemassa ja siten erityisen alttiita väkivaltaisten ääriryhmien propagandalle ja rekrytoimiselle. Vankiloissa tapahtuva radikalisoituminen on yksi suurimmista huolenaiheista Euroopan maissa. Euroopan unionin neuvoston päätelmien mukaisesti Suomi sitoutuu toteuttamaan harkittua ja räätälöityä toimintapolitiikkaa vankiloissa tapahtuvan terrorismiin ja väkivaltaisiin ääriliikkeisiin johtavan radikalisoitumisen ehkäisemiseksi.

Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella käynnistettiin 1.8.2016 projekti väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen tunnistamiseksi. Projekti päättyy 28.2.2018. Suomen vankiloissa on projektin aikana tehty väkivaltaiseen ekstremismiin ja radikalisoitumiseen liittyvä havainto yli sadan henkilön osalta. Näistä 57 on edelleen vankilassa ja 43 henkilöä on vapautettu tai poistettu maasta. Havainnot ovat eriasteisia ja -laatuisia. Osa havainnoista on rikosseuraamusalalla toimivien viranomaisten mukaan vakavia.

Vankiloissa on tapahtunut muun muassa ulkomaalaistaustaisten vankien tekemiä pahoinpitelyjä, joilla on todettu olleen uskonnollinen peruste. Lisäksi on havaittu, että ääri-

Osoite
Lintulahdenkuja 4
00530 Helsinki

Puhelin
029 56 88500

Faksi
029 56 65440

Sähköpostiosoite
kirjaamo.rise@om.fi

Www-osoite
rikosseuraamus.fi

vankilatuote.fi

islamiin liitettäviä terrori-iskuja on juhlittu vankiloissa. Havaintoja on tullut lähes aina iskun tapahduttua. Havaintojen perusteella voi todeta, että vankien joukossa on henkilöitä, jotka suhtautuvat myönteisesti länsimaalaisiin ihmisiin kohdistuvaan terrorismiin.

Lähtökohta vankiloissa tapahtuvalle väkivaltaiselle radikalisoitumiselle on altistuminen aatteelle tai ideologialle, jossa on ekstremistisiä piirteitä. Altistuminen tapahtuu yleisimmin toisen vangin tai vankiryhmän vaikutuksesta. Karismaattisilla johtohahmoilla on mahdollisuus ja hyvin usein taipumus radikalisoida johdonmukaisesti muita vankeja ääriajattelulle. Vankilassa voidaan pyrkiä järjestämään uskonnollisia tilaisuuksia, joiden perimmäinen tarkoitus on ääri-islamilaiselle aatteelle radikalisointi. Internetin ollessa rajoitettu ekstremistinen materiaali löytyy kirjojen tai cd-levyjen muodossa tai se on itse tuotettua.

Myös vankilan ulkopuoliset asiat voivat ruokkia vangin radikalisoitumista. Yhteydenpito ekstremistisiin verkostoihin, tuttavapiiriin, auktoriteetteihin ja saman ajatusmaailman jakaviin sukulaisiin voi toimia polttoaineena katkeroitumiselle ja vihan lisääntymiselle. Suomessa ilmiö koskettaa pääosin ulkomaalaistaustaisia vankeja ja radikalisoituminen liittyy uskonnolla perusteltuun väkivaltaiseen ekstremismiin. Etelä-Suomen alueen projektin aikana on tehty myös useita havaintoja liittyen poliittisesti perusteltuun väkivaltaiseen ekstremismiin. Havaintojen perusteella suurin radikalisoitumisen uhka liittyy vankeihin, jotka altistuvat ääri-islamistiselle tai -oikeistolaiselle aatteelle.

Vankiloissa on erityisen suurena haasteena ulkomaalaisten vankien kielen ja kulttuurin ymmärtäminen, esimerkiksi arabiankielen taitoista henkilökuntaa ei ole. Myöskään suomenkielen opetusta ei vangeille juurikaan ole tarjolla. Vankien sijoittaminen erilaisiin toimintoihin on sen vuoksi haasteellista tai mahdotonta. Vankiloihin tulisi tulevaisuudessa resursoida enemmän henkilökuntaa, kuin mitä talousarvioehdotuksen lisämääräraha mahdollistaa, huolehtimaan ulkomaalaisten vankien erityistarpeista, tekemään luotettavia havaintoja vankien käytöksestä sekä ehkäisemään väkivaltaista extremismiä ja radikalisoitumista.

Osoite
Lintulahdenkuja 4
00530 Helsinki

Puhelin
029 56 88500

Faksi
029 56 65440

Sähköpostiosoite
kirjaamo.rise@om.fi

Www-osoite
rikosseuraamus.fi

vankilatuote.fi